

Oxf.: 374.3

Bavarski gozdarji so nas prehiteli

Dušan MLINŠEK*

V slovenskem gozdarstvu imamo kaj pokazati. Številni obiskovalci iz različnih krajev Evrope že dolgo mnogim slovenskim gozdarjem praktikom dajejo laskava priznanja; predvsem zaradi dosežkov negovalnega ravnanja z gozdom. Pri sprehodu po Sloveniji pa domači gozdarji tudi odkrito povedo, da z gozdovi prav povsod ne gospodarimo vzorno, zakaj s stanjem nismo zadovoljni, hkrati pa naštejejo tudi vzroke – objektivne in subjektivne. Vendar se nam na splošno ni treba sramovati – lep gozd je najlepši dokaz za to.

So pa stvari, pri katerih zaostajamo: npr. pri spravilu lesa iz gozda, ki marsikje nima ničesar skupnega z varovalnim odnosom do gozda. Bavarci so nas kot tehnično napredna dežela s ponovno uvedbo konjev pri spravilu lesa krepko prehiteli. Kako se je to zgodilo?

Začelo se je na gozdni upravi Ebrach (5300 ha, letni posek 35.000 m³) v sedemdesetih letih. Les, predvsem debelo bukovo hlodovino, so takrat spravljali s težkim gozdarskim zgibnikom in s podobnimi težkimi zgibniki pri sosednjih kmetovalcih (ti so takrat že popolnoma opustili privlačenje s konji). V okolici je bil le še en par starih konj.

Intenzivno gojenje gozdov v tem času, še posebej velikopovršinska redčenja, pa so prav zaradi takšnih transportnih pogojev postala vprašljiva. Treba je bilo povsem spremeniti tehnologijo spravila lesa iz ekstenzivnega, strojnega v negovalno, intenzivno. Poskusili so prepričati kmete, naj namesto strojnega transporta uporabljajo konjskega oziroma kombiniranega. Vendar jim ni uspelo, konj je bil povsem iz mode.

Uprava se je nato odločila, da bo kupila lasten par konj, za primerjavo pa še norveški enoosebni vitel na daljinsko upravljanje. Načrti so bili skrbno pripravljani, prav tako pa tudi gozd s primernimi vlakami. Vitel so kupili predvsem zato, da bi primerjali učinkovitost in škodo pri uporabi obeh sredstev. Nakup konj je bil načrtan – kmete naj bi navadili na nakup nezahtevnih skromnih konj, kot sta npr. norveški fjordski konj in haflinger. Odločitev za nakup takih konj je bila zelo pomembna, saj je njihovo vzdrževanje veliko cenejše od vzdrževanja konj, ki potrebujejo intenzivno nego. Nakup skromnega konja za kmetovalca v bavarskih razmerah je neprimerno preprostejši (2000–3000 DM) od nakupa žične naprave (15.000 DM). Poleg tega ti konji ne potrebujejo posebnih hlevov, ampak le pašnike z ekstenzivno pašo. Uspeh dragega zgibnika se je v povezavi s privlačenjem s konji neprimerno povečal; še posebej pa se je izboljšala kakovost izvleka. V članku so do podrobnosti navedli vse priprave, stroške za vzdrževanje konj, način vzdrževanja, vprašanje kovanja (konj ne podkujejo, ker to ni potrebno in ker bi podkve delale škodo v gozdu – za naš kras to najbrž ne bi bilo primerno). Do potankosti je opisano delo. Med posebnostmi naj omenim, da so s konji ravnali gozdni delavci, ki so se brez večjih težav privadili na novo delo. Pri tem je moral mojster za delo s konji opraviti tečaj spravila lesa s konji. Delali so na uro in ne v akordu, ne glede na vreme. Zgibniki v mokrem vremenu niso delali. Škode v sestojih so bile neznatne. Posebej so prikazani stroški, ki so pri delu s konji zelo ugodni, če ne gre za daljši dnevni prevoz konj. Ti stroški pa so bili pri kmetu občutno nižji kot pri gozdni upravi. Privlačenje s konji in vlačenje z zgibnikom je bilo občutno cenejše od uporabe brezžično upravljanega vitla.

* Prof. dr. D. M., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, YU

Triletni poizkus je pokazal naslednje:

1. Delo z režijskimi traktorji se ne more meriti z delom zasebnikov.

2. Gospodarnost uporabe konjev je močno odvisna od prevoza konj v gozd in iz gozda.

3. Vzdrževanje konj se je tudi v neugodnih razmerah gozdne uprave pokazalo za uspešno.

4. Uporaba konj pri gozdni upravi je spodbudila kmete, ki so kljub težnjam po splošni mehanizaciji spet kupili konje. Precej pa je k temu pripomogla tudi občutna subvencija ministrstva za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo pri nakupu konj in zabožnika za njihov prevoz. Ta znaša 30% nakupne cene.

5. Pri gozdnih delavcih se je zaradi predvidenega vzgojnega učinka spremenil odnos do negovalnega poseka in spravila lesa. Podoben pozitiven učinek pa se je pokazal tudi pri delu z vitlom.

6. Primerjava med konjem in vitlom je pokazala naslednje:

– Konji so nekoliko uspešnejši od vitla.

– Pri zasebnikih so bili konji bolj uspešni predvsem zaradi visokih nakupnih stroškov za vitel.

– Konj ima veliko prednost pred vitlom pri prevezovanju tovora na zgibnik.

– Pri vleki s konji so odpadli delo z žično vrvjo, motorni hrup in smrad, kar je pritegnilo tudi tiste delavce, ki so kazali veliko naklonjenost stroju. Presenetljivo je bilo, da so se domala vsi mlajši delavci odločili za konje.

– Konj je gibčnejši, še posebej pri težkih terenskih razmerah, potezna moč konja je bolj elastična.

– Vlačenje s konjem varuje gozdni sesto bolj kot uporaba vitla.

– Uporaba konj je omogočila redčenje na velikih površinah brez poškodb v sestojih.

Uprava je po treh letih konje prodala. Spravilo lesa so prevzeli pogodbeni zasebniki, ki so si medtem ponovno priskrbeli konje.

Medtem je bavarsko ministrstvo začelo močno pospeševati uporabo konj v gozdovih. Tako opravi gozdna uprava Regensburg (največja na Bavarskem) s 155 konji pogodbenih zasebnikov kar 33% vsega

privlačenja in vlačnja pri skupnem etatu 1,200.000 m³. Zanimivo je, da so pogodbe razmeroma enostavne. Posebnost pa je, da znaša plačilo za skrbno spravilo lesa (spravilo brez poškodb sestoja) po pogodbi celih 30%.

Pogodbeni podjetniki in kmetje so v pogovoru povedali naslednje: »Kaj pa je bolj zdravo za okolje kot pred hiod vprežen „stroj“ z eno KM brez izpušnih plinov. Kmetje smo konje prodali in jih zamenjali za jeklene, ker gozdarji nekoč niso več hoteli videti konja v gozdu. Toda časi so se spremenili. Spoznali smo, da gozda ne moremo več prepustiti na milost in nemilost brezčutnemu stroju. Kmetje smo posnemali gozdno upravo, konj je spet tu. Delo pri traktorju in vitlu za zmeraj uniči delavca – ropot, smrad, tresljaji, vlačenje težkih žic itd. Delo s konji res pritegne, posebej tiste, ki imajo veselje do živali, in teh ne manjka. Ravnanje s konjem in z gozdom je negovalno. Tako delo si seveda zasluži boljše plačilo, do 30%. Za traktorjem ostaja v gozdu pošastno bojno polje, še posebej v slabem vremenu. Pri delu s konjem pa je povsem drugače.«

Povsod tam, kjer gozdarstvo opušča primitivne sečnje na golo in išče skrbnejše poti, je dobro vzgojen konj zlata vreden. Konj in človek, oba najmeta skupno govoričo. Danes so s konji spet zaposlene cele družine. In še nekaj. Bavarska gozdarska služba že nekaj let opušča uporabo helikopterja. Ta stane 50 DM na minuto. Zavedajo se, da bi s takim spravilom uničili še zadnje kotičke ohranjene narave. Tudi tja se uspešno vrača konj.

Danes tudi v ostalih deželah ZRN na novo uvajajo konje pri delu v gozdu. V zadnjem času je zato v nemških knjigarnah mogoče najti celo vrsto knjig o negi, vzgoji in uporabi konjev. Vrstijo se tečajji. Na njih poskušajo priklicati v spomin stare preverjene izkušnje pri delu s konjem v gozdu in uvajajo novosti. Številki AFZ 51/52 (1987) in 7 (1988) s številnimi članki obravnavata ponovno uvajanje konja. Dodan je tudi pregled literature.

Vidimo torej, kaj lahko pomeni pobuda direktorja ene same gozdne uprave, v tem primeru v Ebrachu na Bavarskem. Sprožila je celo gibanje »Zdravo delo za zdrav

gozd« z dobro premišljeno kulturno pove-zavo med človekom, živaljo in strojem. Za podobne pobude je tudi pri nas možnosti na pretek.

VIRI

1. Sperber, G.: Versuch mit dem Einsatz ver-waltungseigener Pferde beim Vorruecken von Schwachholz im Forstamt Ebrach; Allgemeine Forstzeitschrift, 1981, März, S. 270–274.

2. Klingholz, R.: Komm Lies, 's gibt an hofern; Zeit Magazin, 1984, N° 52 – Dezember, S. 13.–14.

3. Oberforstdirektion Würzburg: Vollzug des Waldgesetzes; Würzburg, 1982, tipkopis, 5 str.

4. Forstamt Ebrach: Vereinbarung über das Rücken von Holz im Stücklohn; Ebrach, 1988, obrazec, 2 str.

5. Forstamt Ebrach: Markblatt über Rücken und Lagern von Holz; Ebrach, 1979, tipkopis, 1 str.

6. Allgemeine Forstzeitschrift, 1987, N° 51/52.

7. Allgemeine Forstzeitschrift, 1988, N° 7.

IZ TUJEGA TISKA

Oxf.: 907

Načini spoznavanja in reševanja ekoloških problemov

Alan MILLER, Int. J. Environmental Studies, 1985, 26.

PREDGOVOR

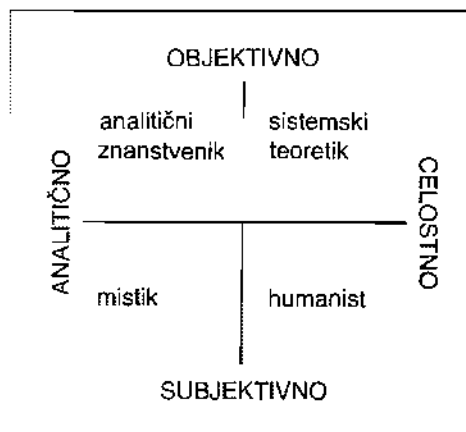
Za gozdarstvo je v zadnjem času značilno nasprotje med spoznavanjem in reševanjem problemov. Tako gozdarstvo po eni strani vse bolj občutimo kot ekološko panogo, po drugi pa vanj prodirajo različne, specializirane tehnologije z analitičnim, neprizadetim načinom razmišljanja. V članku Alana Millerja, biologa in profesorja psihologije, morda lahko najdemo izhodišče za razmišljanje o reševanju gozdarskih (ekoloških) problemov ter za boljše povezovanje in razumevanje med strokovnjaki, ki pri svojem delu uporabljajo različne načine spoznavanja, kakor tudi napotek za njihovo nadaljnjo vzgojo in izobraževanje.

***

NAČINI SPOZNAVANJA

Izraz »način spoznavanja« se ne nanaša na strokovno znanje ali na raven inteligence, pač pa na dosledno strategijo določene osebe pri reševanju problemov. Različne načine spoznavanja je mogoče predstaviti z modelom (slika 1), ki ga opredeljujeta dve pravokotni psihološki razsežnosti, **subjektivno – objektivno in analitično – celost-**

no. Položaj posameznika v modelu niha glede na počutje in okoliščine, vendar pa je to nihanje navadno zelo omejeno. Z voljo se torej posameznik težko prilagodi načinom spoznavanja, ki so drugačni od njemu lastnega.

Slika 1: Načini spoznavanja

a) Analitično-holistična razsežnost

aa) Analitična usmeritev temelji na podmeni, da lahko probleme učinkovito pro-